

เปรียบเทียบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส

Comparison of the election system for members of the House of
Representatives According to the Constitution of the Kingdom of
Thailand (B.E. 2560) and the Federal Republic of Germany, United
Kingdom and the French Republic

กาบแก้ว ปัญญาไทย*

Kabkaew Ponyathai*

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น*

Northern College, Thailand.*

E-mail: kaewmichiko69@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เปรียบเทียบกับ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยพิจารณาจาก 1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2) หลักเกณฑ์การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารกฎหมาย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งได้เพียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะลงคะแนนเลือกตั้งได้ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อ ในสหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ 2) การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มิได้กำหนดให้พรรคจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนการเลือกตั้ง ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กำหนดให้พรรคการเมืองจะต้องได้คะแนนต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนการเลือกตั้งจึงจะได้รับการนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจเกินจำนวนที่กำหนดได้

ดังนั้น จึงเสนอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 91 (1) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อหารด้วยห้าร้อย บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ ให้ถือว่าไม่มีผู้ใดในบัญชีนั้นได้รับเลือกตั้ง และมีให้นำคะแนนเสียงดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ มาตรา 91 (4) ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ใช้ระบบอัตราส่วนจากจำนวนคะแนนผู้เลือกตั้งในแต่ละ

พรรคการเมือง เทียบกับจำนวนรวมคะแนนผู้เลือกตั้งของทุกพรรคการเมือง จำนวนที่ได้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หากเหลือเศษทศนิยมให้เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับพรรคการเมือง

คำสำคัญ : เปรียบเทียบ, ระบบการเลือกตั้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.

Abstract

The purpose of this research was to study the election system for members of the House of Representatives. According to the Constitution of the Kingdom of Thailand (B.E. 2560), compared to the Federal Republic of Germany United Kingdom and the French Republic By considering 1) voting for the election of members of the House of Representatives 2) criteria for calculating the number of members of the House of Representatives It is a qualitative research project. Study concepts, theories, and legal documents.

The results of the research were as follows: 1) voting for members of the House of Representatives According to the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. in the Federal Republic of Germany can vote for both members of the House of Representatives on a constituency basis and on a party list basis. in the UK and the French Republic There is no list of members of the House of Representatives. 2) Calculation of the number of members of the House of Representatives According to the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. in the Federal Republic of Germany It is required that political parties receive no less than 5 percent of the electoral votes in order to be used to calculate the number of members of the House of Representatives on a list basis. And the number of members of the House of Representatives may exceed the specified number.

Therefore, it is proposed to amend the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560, Section 91 (1), by dividing the total number of votes from all countries that all political parties received from party-list elections by five hundred. The list of political parties that receive less than 5% of total votes cast in the country. It shall be deemed that no one on that list is elected. And such votes shall not be included in the calculation to determine the proportion of the number of members of the House of Representatives under Section 91(4) in calculating the number. List of members of the House of Representatives Use a ratio system based on the number of voters in each

political party. Compared with the total number of voters from all political parties the number received is the number of members of the House of Representatives on a list basis. If there are remaining decimals, sort in descending order according to political party order.

Keyword: Comparison, Electoral system, Member of the House of Representatives

บทนำ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมีบทบัญญัติ ให้ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรงหรือผ่านทางผู้แทนซึ่งได้เลือกตั้งโดยอิสระ ให้ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศตนโดยเสมอภาค เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นพื้นฐานแห่งอำนาจการปกครอง ทั้งนี้ เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทาง การเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งต้องเป็นการออกเสียงอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และต้องเป็นการลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระในทำนองเดียวกัน (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 21) ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวการเลือกตั้งจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการแสดงออกทางด้านสิทธิเสรีภาพทางความคิดของประชาชนที่ต้องการตัวแทนของตนเองให้มโนนโยบายในการบริหารในรูปแบบใดต้องให้มีการพัฒนาไปในทิศทางใดและต้องการผู้แทนของตนเองที่มีลักษณะเช่นใด การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตย โดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มโนนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรมเพื่อลดภาวะความตึงเครียด ขจัดความขัดแย้ง หรือการสืบต่ออำนาจ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2544:18) การเลือกตั้งทำให้บรรลุดุลยภาพตามเจตนารมณ์ของระบอบการปกครอง จึงต้องมีการปฏิรูประบอบการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในปัจจุบัน (อารียา ศรีคำภา, 2548:1) ดังนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่ไม่อาจจะขาดได้เพราะการเลือกตั้งหมายถึงการที่ประชาชนได้ใช้สิทธิของตนเองลงคะแนนเลือกตัวแทนให้ไปทำหน้าที่แทนตนในการปกครองประเทศหรือปกครองท้องถิ่น การเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งโดยสะอาด บริสุทธิ์ ยุติธรรม เปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอิสระในการใช้สิทธิของตนเอง (ทวีศักดิ์ อินทร์พรหม, 2548 : 1-2) การเลือกตั้งมีหลายระบบด้วยกัน ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแต่ละประเทศจะกำหนดเอาไว้

ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนหนึ่งคะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชี

รายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ในการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (1) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยห้าร้อย (2) นำผลลัพธ์ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรค ผลลัพธ์เป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมี (3) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะมี ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ ผลลัพธ์เป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ (4) พรรคการเมืองที่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมี ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่ได้รับจากการแบ่งเขตเลือกตั้ง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 85, มาตรา 91) ที่กล่าวมาแสดงว่าระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะลงได้คะแนนเดียว

ระบบการเลือกตั้งในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์ทั้งหมดจากที่กำหนดไว้ว่ามีอย่างน้อย 598 คนครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกที่ได้มาจากการเลือกตั้งแบบเขตเลือกตั้งจำนวน 299 คน และสมาชิกในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองแต่ละรัฐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนจะมีสิทธิลงคะแนนในสองลักษณะ คือ คะแนนเสียงที่หนึ่ง เลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตนั้น ๆ ซึ่งอาจลงสมัครในนามของพรรคการเมืองหรือเป็นผู้สมัครอิสระก็ได้ โดยผู้ได้รับคะแนนเสียงที่หนึ่งมากที่สุดในแต่ละเขตคือผู้ได้รับเลือกตั้ง และคะแนนเสียงที่สอง ซึ่งเลือกพรรคการเมืองที่ได้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง การลงคะแนนเสียงทั้งสองลักษณะนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันก็ได้ โดยการคิดคะแนนและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะมีนั้น เริ่มต้นจากการคำนวณคะแนนเสียงที่สองว่าแต่ละพรรคการเมืองได้รับคะแนนเป็นสัดส่วนเท่าไรจากหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ของคะแนนทั้งหมด โดยพรรคการเมืองที่จะได้รับการแบ่งสรรที่นั่งจะต้องได้รับคะแนนเสียงที่สองอย่างน้อยห้าเปอร์เซ็นต์ หรือได้รับเลือกตั้งในระบบแบ่งเขตอย่างน้อยสามเขต หรือเป็นพรรคการเมืองของชนชาติกลุ่มน้อย (ปูนเทพ ศิริनुพงศ์. 2561:301) ระบบการเลือกตั้งในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนจะมีสิทธิลงคะแนนในสองลักษณะ คือคะแนนเลือกตั้งที่หนึ่ง และคะแนนเลือกตั้งที่สอง

ในส่วนระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสหราชอาณาจักร สภาสามัญมีบทบาทในการปกครองประเทศอย่างแท้จริง มีวิวัฒนาการมาจากความตั้งใจที่จะให้เป็นตัวแทนของประชาชนในประเทศโดยไม่จำกัดชั้นวรรณะ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ คอยวิพากษ์วิจารณ์ และควบคุมการบริหารประเทศของรัฐบาล สมาชิกสภาสามัญประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 659 คน (แล้วแต่จำนวนประชากร) แบ่งเป็น 529 ที่นั่งจากอังกฤษ 72 ที่นั่ง จากสกอตแลนด์ 40 ที่นั่ง จากเวลส์ และ 18 ที่นั่ง จากไอร์แลนด์เหนือ ซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เขตละหนึ่งคน โดยผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดในแต่ละเขตเลือกตั้งจะเป็นผู้ชนะ วาระของสภาสามัญชนมีอายุกำหนดคราวละ 5 ปี (อรณิข รุ่งธิปา

นนท์, 2553 : 14) ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสหราชอาณาจักร ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเลือกตั้งเขตละหนึ่งคน จะไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากพลเมืองฝรั่งเศส ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีวาระดำรงตำแหน่ง 5 ปี จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1958 แต่ให้กำหนดในรัฐบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี ค.ศ. 2007 มี 577 คน ผ่านการเลือกตั้งโดยตรงจากเขตเลือกตั้ง เขตละ 1 คน วิธีการเลือกตั้งในระบบเสียงข้างมาก 2 รอบ ผู้สมัครจะสมัครสังกัดพรรคหรืออิสระก็ได้ การนับคะแนนเสียงข้างมากเด็ดขาดเกินร้อยละห้าสิบของคะแนนเสียง คือ หากได้คะแนนเสียงไม่เกินครึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมดในรอบแรก ก็ให้มีการเลือกตั้งใหม่ในรอบที่สอง โดยให้ผู้ได้รับตำแหน่งลำดับที่ 1 และ 2 แข่งขันกัน ผู้ที่ได้รับเสียงข้างมากกว่า ในรอบที่สองก็เป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง (โกเมศ ขวัญเมือง, 2555 : 493)

จากระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์เยอรมนี สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาเปรียบเทียบกับเพื่อให้เห็นว่าประเทศไทยควรจะใช้การเลือกตั้งแบบของประเทศใดจึงจะเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส
- 2) เพื่อศึกษา (1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ (2) หลักเกณฑ์การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 3) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในส่วน 1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ 2) หลักเกณฑ์การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมมุติฐานในการวิจัย

ถ้าหากระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติ ให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งลงคะแนนแยกต่างหากจากกัน จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่มาจากกาเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ซึ่งจะเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติที่ไม่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยในส่วนของ(1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ (2) หลักเกณฑ์การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อเปรียบเทียบกับ ระบบการเลือกตั้งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

เนื่องจาก การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัย ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ในต่างประเทศศึกษาจากระบบการเลือกตั้งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

- 1) ทำให้ทราบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส
- 2) ทำให้ทราบผล (1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ (2) หลักเกณฑ์การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 3) ทำให้ทราบการวิเคราะห์ เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในส่วน 1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ 2) หลักเกณฑ์การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อให้เห็นรูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบอบประชาธิปไตย จึงสรุปผลได้ดังนี้

- 1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนได้คะแนนเดียว เลือกได้เพียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเท่านั้น ส่วนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบแบ่งเขตแต่ละเขตๆละ 1 คะแนน กับลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ อีก 1 คะแนน ส่วนในสหราชอาณาจักรเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเขตละ 1 คน ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส วิธีการเลือกตั้งในระบบเสียงข้างมาก 2 รอบ ผู้ได้รับเลือกตั้งจะต้องได้คะแนนเสียงเกินร้อยละห้าสิบของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงทั้งหมด หากได้คะแนนเสียงไม่เกินครึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมดในรอบแรก ก็ให้มีการเลือกตั้งใหม่ในรอบที่สอง โดยให้ผู้ได้รับตำแหน่งลำดับที่ 1 และ 2 แข่งขันกัน

2) การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มิได้กำหนดให้พรรคจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนการเลือกตั้ง จึงจะได้รับการนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทำให้พรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมน้อยจากประชาชนมีสิทธิได้รับเลือกตั้งด้วย และเมื่อคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและจะต้องครบ 500 คน ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนการเลือกตั้งจึงจะได้รับการนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อคำนวณสมาชิกพึงมีแล้วจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 589 คน อาจเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองได้อีก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนได้คะแนนเดียว เลือกได้เพียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ส่วนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะลงคะแนนเลือกตั้งได้ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มิได้กำหนดให้พรรคจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนการเลือกตั้ง และต้องคำนวณให้ได้ครบ 500 คน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พรรคการเมืองจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 เมื่อคำนวณแล้วอาจได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกิน 589 คน จึงอภิปรายผลได้ดังนี้

1) การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 500 คน แบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 350 คน และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ 150 คน ใช้การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อ

ส่วนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งจำนวน 598 คน แบ่งเป็นแบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 299 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ 299 คน ใช้หลักคะแนนเสียงข้างมากรอบเดียวการลงคะแนน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเยอรมันจะแบ่งเป็นลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตแต่ละเขตละ 1 คะแนน กับลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีก 1 คะแนน ซึ่งแตกต่างกับของไทย

ในสหราชอาณาจักร มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 646 คน โดยในอังกฤษมีจำนวน 529 คน ในเวลส์ จำนวน 40 คน ในสกอตแลนด์จำนวน 59 คน และในไอร์แลนด์เหนือจำนวน 18 คน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งเขตละ 1 คน ในระบบเสียงข้างมากรอบเดียว ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากพลเมืองฝรั่งเศส มีจำนวน 577 คน ผ่านการเลือกตั้งโดยตรงจากเขตเลือกตั้ง เขตละ 1 คน วิธีการเลือกตั้งในระบบเสียงข้างมาก 2 รอบ ผู้สมัครจะสมัครสังกัดพรรคหรืออิสระก็ได้ การนับคะแนนเสียงข้างมากเด็ดขาดเกินร้อยละห้าสิบของคะแนนเสียง คือ หากได้คะแนนเสียงไม่เกินครึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมดในรอบแรก ก็ให้มีการเลือกตั้งใหม่ในรอบที่สอง โดยให้ผู้ได้รับตำแหน่งลำดับที่ 1 และ 2 แข่งขันกัน

2) การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดวิธีการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ตามขั้นตอนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, (18 สิงหาคม 2563)

(1) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หารด้วย 500 อันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมด (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 128 (1)) จะได้ผลลัพธ์รับ คือ 35,532,645 เมื่อหารด้วย 500 จะได้ 71,065.29 คือจำนวนคะแนนเสียง ต่อ การมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน

(2) คำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะจัดสรร ตามมาตรา 129 ด้วยสูตร $(349 \div 350) \times 500 = 498.5714$ แล้วปัดเศษทศนิยมเหลือ 498 แล้วลบออกด้วย 349 ซึ่งเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่ประกาศรับรองแล้ว จะได้ผลลัพธ์ 149 ซึ่งเป็นจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

(3) คำนวณหาคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพึงมี 1 คน ได้เท่ากับ $35,441,920 \div 498 = 71,168.5141$ นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ ตาม (2) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับเบื้องต้น

(4) ให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (2) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ตาม (2)

(5) คำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเบื้องต้น โดยการนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพึงมีที่คำนวณได้ ลบออกด้วยจำนวน ส.ส. เขตที่แต่ละพรรคได้รับมาแล้ว

(6) เมื่อนำตัวเลขสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของทุกพรรครวมกัน ได้เท่ากับ 174.2629 ซึ่งเกิน 149 ที่จะประกาศรับรองได้อยู่ 25.2629 จึงต้องทำการปรับตัวเลข ส.ส. บัญชีรายชื่อของแต่ละพรรค โดยการเทียบบัญชีผู้ได้ไตรยางค์ด้วยสูตร (จำนวน ส.ส. บัญชีรายชื่อเบื้องต้นของแต่ละพรรค $\times$ 149) $\div$ (149 + 25.2629)

(7) จากตัวเลข ส.ส. บัญชีรายชื่อที่เทียบบัญชีผู้ได้ไตรยางค์แล้ว ให้จัดสรรเป็นจำนวนเต็มก่อน ปรากฏว่าจัดสรรได้ทั้งสิ้น 129 คน ยังขาดอีก 20 คน

(8) จำนวน 20 คนที่เหลือ ให้จัดสรรโดยถือว่าพรรคใดมีเศษหัตถนิยมเหลือมากที่สุด จึงจัดสรรให้กับทั้งสิ้นอีก 20 พรรคที่มีเศษเหลือมากที่สุด

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนการเลือกตั้งจึงจะได้รับการนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อกำหนดสมาชิกพึงมีแล้วจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 589 คน อาจเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองได้อีก (สถุณี อาชวนันทกุล, ออนไลน์ 31 มีนาคม 2562)

ตัวอย่าง จำนวน สส. ทั้งหมด 100 คน สส.เขต 50 พรรตลิสต์ 50

พรรค ก. สส.พึงมี คือ 40 (40%) – ได้สส.เขต 45 – พรรตลิสต์ คือ 0 รวม 45

พรรค ข. สส.พึงมี คือ 35 (35%) – ได้สส.เขต 2 – พรรตลิสต์ คือ 33 รวม 35

พรรค ค. สส.พึงมี คือ 25 (25%) – ได้สส. เขต 3 – พรรตลิสต์ คือ 22 รวม 25

วิธีนี้ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเกิน 100 คนมาแล้ว และสัดส่วนก็จะไม่เท่ากับ 40-35-25 ไม่เป็นไปตามสัดส่วนที่ประชาชนโหวต จึงทำการคำนวณเพิ่มเพื่อหาจำนวน สส. ที่ควรจะเพิ่มเข้าไปเพื่อให้ได้สัดส่วน 40-35-25 เหมือนเดิม ซึ่งออกมาก็จะประมาณ

พรรค ก. สส.พึงมี คือ 40 (40%) – รวม 45 ได้ สส. เพิ่ม 0 เป็น 45

พรรค ข. สส.พึงมี คือ 35 (35%) – รวม 35 ได้ สส. เพิ่ม 4 เป็น 39

พรรค ค. สส.พึงมี คือ 25 (25%) – รวม 25 ได้ สส. เพิ่ม 3 เป็น 28

สัดส่วนก็จะเป็น 45-39-28 ซึ่งมีความใกล้เคียงกับ 40-35-25 มากกว่า 45-35-25

สภาจึงจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 112 คน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตจาก 50 เขต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ 62 คน ทั้งนี้ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เพิ่มมานี้ก็เพื่อรักษาสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคให้ใกล้เคียงกับสัดส่วนของเสียงที่ประชาชน

เลือกพรรคนั้นๆ ให้มากที่สุด ดังนั้นในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง อาจจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจากที่ตั้งใจเอาไว้ มากบ้าง น้อยบ้าง แล้วแต่ผลคะแนนการเลือกตั้งในครั้งนั้นๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ทำการสรุปผล อภิปรายผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งลงคะแนนได้คะแนนเดียว และ วิธีการคิดคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อไม่ชัดเจน จึงไม่เป็นการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงเสนอแก้ไขเพิ่มรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

1) แก้ไขมาตรา 91 (1) “นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อหารด้วยห้าร้อย บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ ให้ถือว่าไม่มีผู้ใดในบัญชีนั้นได้รับเลือกตั้ง และมีให้นำคะแนนเสียงดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

2) แก้ไขมาตรา 91 (4) “ในการคำนวณหาจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ใช้ระบบอัตราส่วนจากจำนวนคะแนนผู้เลือกตั้งในแต่ละพรรคการเมือง เทียบกับจำนวนรวมคะแนนผู้เลือกตั้งของทุกพรรคการเมือง จำนวนที่ได้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หากเหลือเศษทศนิยมให้เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับพรรคการเมือง”

บรรณานุกรม

- โกเมศ ขวัญเมือง.(2555). กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภูทับเบิก.
- ทวีศักดิ์ อินทร์พรหม. (2548). การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามความคิดเห็นของคนไทยใหม่ (เชื้อสายเวียดนาม): ศึกษากรณีจังหวัดมุกดาหาร. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2544). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย, กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน.
- ขุนทด ศิริบุษย์.(2561). กฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ภาควิชาการปกครองด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 21
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135 ตอนที่ 68 ก. 12 กันยายน 2561

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40ก.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง : Office of The Election Commission.

(ออนไลน์ 18 สิงหาคม 2563) แหล่งที่มา:

https://www.ect.go.th/ect_th/news_all.php?cid=24.

สฤณี อาชวานันทกุล(2562). **ระบบเลือกตั้งแบบเยอรมนี**, (ออนไลน์ 31 มีนาคม 2562) แหล่งที่มา:

<http://www.facebook.com>SarineeA>posts>,

อารียา ศรีคำภา. (2548). **อุปสรรคในการแก้ปัญหาการซื้อเสียงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อรณิข รุ่งธิปานนท์.(2553). **รัฐสภาสหราชอาณาจักร : สภาสามัญ สภาขุนนาง**. เอกสารวิชาการ หน่วยงานสนับสนุนสำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.